

การเรียนรู้ผ่านสู่วิถีใหม่ในฐานไทย บนฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

หลักการ ฐานไทย ฐานพัฒนา บนฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

สาระการเรียนรู้

เรียนรู้ความเป็นไทย วิถีไทย ภูมิปัญญาไทย ความเป็นชุมชน วิถีชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน ความเป็นโรงเรียน วิถีโรงเรียน ภูมิปัญญาของโรงเรียน วิเคราะห์ศักยภาพบนฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จินตนาการจากศักยภาพที่เลือก สรรค์สร้างสิ่งใหม่ วิถีใหม่ โดยใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำกับ

ลำดับการเรียนรู้

๑. เรียนรู้ความเป็นไทย วิถีไทย ภูมิปัญญาไทย
๒. เรียนรู้ความเป็นชุมชน วิถีชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน โดยรอบโรงเรียน
๓. เรียนรู้ความเป็นโรงเรียน วิถีโรงเรียน ภูมิปัญญาของโรงเรียน
๔. วิเคราะห์ฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียน
๕. วิเคราะห์ศักยภาพบนฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
๖. จินตนาการจากศักยภาพที่เลือก
๗. สรรค์สร้างสิ่งใหม่ วิถีใหม่ โดยใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำกับ

อธิบายลำดับการเรียนรู้

๑. เรียนรู้ความเป็นไทย วิถีไทย ภูมิปัญญาไทย

๑.๑ ความเป็นไทย

เรียนรู้และบันทึกสิ่งที่อยู่ใต้อาณัติใจ ความรู้สึกนึกคิดและแนวปฏิบัติของคนไทยในแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย คน ครอบครัว รวมกันเป็นหมู่บ้าน ชุมชน แสดงให้เห็นถึงความ เป็นอยู่ หรือสิ่งที่ปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่ ในพื้นที่นั้นๆ เช่น

- ด้านสังคม (การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม กฎ กติกา ระเบียบ ข้อบังคับ)
- ด้านวัฒนธรรม (ภาษา ศาสนา ประเพณี ศิลปะ กีฬา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค)
- ด้านเศรษฐกิจ (อาชีพ)
- ด้านการศึกษา

๑.๒ วิถีไทย

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกแนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทย ตั้งแต่เกิด

จนตาย เป็นแหล่งรวมความรู้เรื่องสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาของคนไทย การประพุดิปฏิบัติ การศึกษาอบรม และการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑.๓ ภูมิปัญญาไทย

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกภูมิปัญญาไทย ความรู้ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่คนไทยได้ค้นคว้า รวบรวม และจัดเป็นความรู้ ถ่ายทอด ปรับปรุง จากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดผลิตผล ที่ดี งดงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตได้ ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคนไทย

ตัวอย่างภูมิปัญญาไทยใน วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หรือพิธีกรรมที่สืบทอดต่อกันมา เช่น ภาษา การแต่งกาย เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย สมุนไพร และการแพทย์แผนไทย ฯลฯ

๒. เรียนรู้ความเป็นชุมชน วิถีชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน โดยรอบโรงเรียน

๒.๑ ความเป็นชุมชน

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกความเป็นมาของชุมชนที่อยู่โดยรอบโรงเรียน สิ่งที่อยู่ในจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และแนวปฏิบัติตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน เช่น การใช้ทรัพยากร ด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

๒.๒ วิถีชุมชน

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกแนวทางการดำเนินชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นแหล่งรวมความรู้เรื่องสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาของคนไทย การประพุดิปฏิบัติ การศึกษาอบรม และการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

๒.๓ ภูมิปัญญาชุมชน

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกภูมิปัญญาชุมชน ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่คนในชุมชนได้ค้นคว้า รวบรวม และจัดเป็นความรู้ ถ่ายทอด ปรับปรุง จากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดผลิตผล ที่ดี งดงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตได้ ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เช่น ภาษา และวรรณกรรม ประเพณี ศิลปวัตถุ และศิลปกรรม การแต่งกาย อาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน ที่อยู่อาศัย สมุนไพร และการแพทย์แผนไทย

๓. เรียนรู้ความเป็นโรงเรียน วิถีโรงเรียน ภูมิปัญญาของโรงเรียน

๓.๑ ความเป็นโรงเรียน

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกความเป็นโรงเรียน เช่น ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม การพัฒนาการ การดำเนินงาน สถานภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

๓.๒ วิถีของโรงเรียน

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกวิถีของโรงเรียน เช่น แนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน ในแต่ละวัน ภาคการศึกษา ปีการศึกษา

๓.๓ ภูมิปัญญาของโรงเรียน

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกภูมิปัญญาของโรงเรียน เช่น ด้านบริหาร (วิสัยทัศน์) ด้านการจัดการ

๔. วิเคราะห์ฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียน

๔.๑ ความเป็นสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียน เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกความเป็นสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียน เช่น ที่มาของการร่วมสนองพระราชดำริ คณะกรรมการ บุคลากร ชุมชน นักเรียน

๔.๒ วิถีสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียน เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกวิถีสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียน เช่น การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ที่ผ่านมา บทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

๔.๓ ภูมิปัญญาจากการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

เรียนรู้ วิเคราะห์ และบันทึกภูมิปัญญาจากการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เช่น การจัดการ เพื่อให้เกิดการบริหาร และการจัดการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นปัจจัย (องค์ประกอบสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สารการเรียนรู้ธรรมชาติแห่งชีวิต สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ประโยชน์แท้แก่มหาชน ผันสู่วิถีใหม่ในฐานไทย)

๕. วิเคราะห์ศักยภาพบนฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

เลือกสิ่งที่เรียนรู้ในงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียน มาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แล้ววิเคราะห์ศักยภาพในเรื่องนั้นบนฐานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อนำไปผันสู่วิถีใหม่ในฐานไทย

๖. จินตนาการคุณของศักยภาพที่เลือก

พิจารณาสิ่งดีงามจากการวิเคราะห์ศักยภาพของสิ่งที่จะผันอย่างสอดคล้อง เหมาะสม พอดีกับฐานไทย (ความเป็นไทย วิถีไทย ภูมิปัญญาไทย)

๗. สรรค์สร้างสิ่งใหม่ วิถีใหม่ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำกับ

เรียนรู้การสรรค์สร้างแนวคิด แนวทาง วิธีการ ที่ตั้งมั่นอยู่ในฐานไทยสู่ความเป็นสากล ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลก

๗.๑ การพัฒนาพันธุ์

เรียนรู้การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาพันธุ์ การรวบรวมพ่อแม่พันธุ์ เก็บส่วนที่ขยายพันธุ์ เรียนรู้การผสมพันธุ์ เพาะเลี้ยง ทดสอบความถูกต้องตรงตามสายพันธุ์ ขยายพันธุ์ และเผยแพร่

ตัวอย่าง การพัฒนาพันธุ์ข้าว

๑. การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาพันธุ์ข้าว

๒. การรวบรวมพ่อแม่พันธุ์ข้าว

- บันทึกประวัติ ข้อมูลสภาพแวดล้อม การเจริญเติบโต ลักษณะพิเศษของสายต้นที่คัดเลือก
- คัดเลือกสายต้นที่ต้องการ เช่น สี กลิ่น ขนาด รส

๓. เก็บเกสร

- เก็บละอองเรณู (pollen)

๔. ผสมพันธุ์ข้าว

- เลือกดอกที่จะผสม
- ทำหมันดอก
- ผสมเกสร
- ดูแลรักษาช่อดอกหลังผสมเกสร

๕. ปลูกเพาะเลี้ยง ทดสอบความถูกต้องตรงตามสายต้น

๖. ขยายพันธุ์ เผยแพร่

๗.๒ พัฒนาผลิตภัณฑ์

เรียนรู้การนำผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ เข้าสู่กระบวนการแปรรูปหรือพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

ตัวอย่าง การแปรรูปข้าว ในรูปแบบต่างๆ เช่น

ผลิตภัณฑ์จากข้าว เช่น ข้าวกล้องสำเร็จรูป ข้าวสวยบรรจุกระป๋อง ข้าวเม่า
ข้าวเกรียบ ข้าวตัง

ผลิตภัณฑ์จากแป้ง เช่น เส้นก๋วยเตี๋ยว ขนมจีน ก๋วยเตี๋ยวและลูกก๋วย
มักกะโรนีข้าว

เครื่องดื่มที่ทำจากข้าว เช่น น้ํานมข้าว เหล้าสาเก การผลิตข้าวยาสูบ

เครื่องสำอางค์ เช่น น้ํามันจมูกข้าว น้ํามันรำข้าว

ยารักษาโรค เช่น น้ํามันจมูกข้าวแคปซูล

๗.๓ วิธีการใหม่

เรียนรู้วิธีการหรือภูมิปัญญาดั้งเดิม แล้วปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยยังยึดมั่นอยู่กับความเป็นไทย วิถีไทย ภูมิปัญญาไทย

ตัวอย่าง

การปรับเปลี่ยนวิธีการปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยว การแปรรูปข้าว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ด้านวิชาการ

๑. สังคมศาสตร์ เช่น ความสัมพันธ์กับชุมชน
๒. สุขศึกษา เช่น ข้อมูลสมุนไพรพื้นบ้าน
๓. คหกรรมศาสตร์ เช่น อาหาร สูตรอาหาร
๔. วิทยาศาสตร์ เช่น การสังเกต การบันทึก การพัฒนาพันธุ์
๕. ชีววิทยา เช่น การเปลี่ยนแปลงของชีวิต
๖. เกษตร เช่น การปลูก การดูแล การผลิต การขยายพันธุ์
๗. ภาษา เช่น การสอบถาม การสื่อสาร
๘. ศิลปะ เช่น การออกแบบ

๒. ด้านภูมิปัญญา

๑. การวางแผนพัฒนาพันธุ์
๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์
๓. การสรรค์สร้างวิธีการใหม่

๓. คุณธรรมและจริยธรรม

๑. ความอดทน เพียร
๒. สติปัญญา
๓. รอบคอบ
๔. ซื่อสัตย์
๕. ระมัดระวัง
๖. พอประมาณ
๗. มีเหตุ มีผล